

N:o 3.

Ank. till Riksd. kansli den 17 febr. 1898 kl. 4 e. m.

Betänkande, i anledning af väckta motioner om ändring af § 22 i kongl. förordningen angående vilkoren för försäljning af bränvin m. m. den 24 maj 1895.

Uti fyra nedan omförmälda, vid denna riksdag väckta och till bevillningsutskottet hänvisade motioner hafva förslag framstälts om förändrade bestämmelser rörande fördelningen af de afgifter, som enligt nu gällande förordning angående vilkoren för försäljning af bränvin m. m. inflyta för rättigheterna till minuthandel med eller utskänkning af bränvin, äfvensom af den utaf sådan rörelse härflytande nettovinst, som det åligger bolag i stad att afstå.

Nu gällande stadganden härom återfinnas i § 22 af kongl. förordningen angående vilkoren för försäljning af bränvin m. m. den 24 maj 1895 hvilken paragraf är af följande lydelse:

»1. De afgifter, som enligt denna förordning inflyta för rättigheterna till minuthandel med eller utskänkning af bränvin, äfvensom den nettovinst på rörelsen, som bolag i stad enligt § 18 skall afstå, skola på följande sätt fördelas:

för Stockholms stad:

åtta tiondedelar tillfalla staden, så vida bränvinshandeln är öfverläten åt bolag; i annat fall erhåller staden sju tiondedelar; återstoden insättes i statskontoret;

för annan stad, som ej deltagar i landsting:

a) *då bränvinshandeln i staden är öfverlåten åt bolag:*

sju tiondedelar tillfalla staden;
en tiondedel tillfaller länets hushållningssällskap;
två tiondedelar insättas i statskontoret;

b) *då bränvinshandeln i staden ej är öfverlåten åt bolag:*

sex tiondedelar tillfalla staden;
en tiondedel tillfaller länets hushållningssällskap;
tre tiondedelar insättas i statskontoret;

för stad, som deltagar i landsting:

a) *då bränvinshandeln i staden är öfverlåten åt bolag:*

fem tiondedelar tillfalla staden;
två tiondedelar tillfalla länets landsting;
en tiondedel tillfaller länets hushållningssällskap;
två tiondedelar insättas i statskontoret;

b) *då bränvinshandeln i staden ej är öfverlåten åt bolag:*

fyra tiondedelar tillfalla staden;
två tiondedelar tillfalla länets landsting;
en tiondedel tillfaller länets hushållningssällskap;
tre tiondedelar insättas i statskontoret;

för landsbygdskommunerna:

hela afgiften insättes i vederbörande landskontor, som fördelar densamma med:

sju tiondedelar till länets samtliga landsbygdskommuner efter folk-
mängden;

två tiondedelar till länets landsting;

en tiondedel till länets hushållningssällskap.

I *köping*, der jemlikt § 11 mom. 2 minuthandel med och utskänkning af bränvin blifvit åt bolag öfverlåten, skola försäljningsafgifterna och vinstmedlen fördelas efter lika grunder, som här ofvan äro bestämda för stad, i hvilken bränvinshandeln är åt bolag öfverlåten.

2. De andelar af i näst föregående mom. omförmälda medel, som tillfalla landsting och hushållningssällskap, insättas i vederbörande landskontor. De andelar åter, som ingå till statskontoret, skola genom dettas

försorg fördelas på rikets samtliga landstingsområden efter folkmängden, med iakttagande af att folkmängden för hvarje landstingsområde, inom hvilket ligger stad, som ej deltagar i landsting, minskas med samma stads folkmängd. Af det belopp, som efter denna fördelning tillfaller hvarje landstingsområde, ega landstinget och vederbörande hushållningssällskap att uppbära hvarterda en fjerdedel samt landsbygdskommunerna hälften. Fördelningen mellan dessa senare sker likaledes efter folkmängden.

3. Rörande användningen af de medel, som genom handeln med bränvin tillflyta städer, köpingar, landsting och hushållningssällskap, skall, der chefen för finansdepartementet sådant fordrar, redogörelse till nämnda departement af vederbörande afgifvas.»

De nu ifrågavarande förslagen innebära dels att tilldela landskommunerna en del af de medel, som nu äro anslagna till städerna, dels ock att till statsverket indraga bränvinsförsäljningsmedlen antingen helt och hållet eller till en del.

Förslag i det förra af nämnda afseenden innefattas i motionen n:o 30 inom Första Kammaren af herr *C. P. af Burén* och n:o 176 inom Andra Kammaren af herr *G. Jansson* i Krakerud jemte tolf andra af kammarens ledamöter samt i det senare afseendet i motionen n:o 52 inom Andra Kammaren af herr *H. Eriksson* i Elgered, hvarjemte motionen n:o 92 inom Andra Kammaren af herr *G. Odqvist* innehåller förslag om ändring i båda de angifna afseendena.

Herrar *af Buréns* och *Janssons* motioner, i hvilken sistnämnda motions syfte fem öfriga Andra Kammarens ledamöter instämman, innehålla sammanstämmande det förslag, att Riksdagen måtte besluta, att § 22 i kongl. förordningen angående villkoren för försäljning af bränvin m. m. skall erhålla följande förändrade lydelse:

1. De afgifter, som etc. — fördelas:

för Stockholms stad:

fyra tiondedelar tillfalla staden, såvida bränvinshandeln är öfverlåten åt bolag; i annat fall erhåller staden tre tiondedelar.

Återstoden insättes i statskontoret;

för annan stad, som ej deltagar i landsting:

- a) *då bränvinshandeln i staden är öfverlåten åt bolag:*

tre tiondedelar tillfalla staden,

en tiondedel tillfaller länets hushållningssällskap,

återstoden insättes i statskontoret;

b) *då bränvinshandeln i staden ej är öfverlåten åt bolag:*

två tiondedelar tillfalla staden,
en tiondedel tillfaller länets hushållningssällskap,
återstoden insättes i statskontoret;

för stad, som deltagar i landsting:

a) *då bränvinshandeln i staden är öfverlåten åt bolag:*

en tiondedel tillfaller staden,
två tiondedelar tillfalla länets landsting,
en tiondedel tillfaller länets hushållningssällskap,
återstoden insättes i statskontoret;

b) *då bränvinshandeln i staden ej är öfverlåten åt bolag:*

två tiondedelar tillfalla länets landsting,
en tiondedel tillfaller länets hushållningssällskap,
återstoden insättes i statskontoret;

för landskommunerna:

två tiondedelar tillfalla länets landsting,
en tiondedel tillfaller länets hushållningssällskap,
återstoden insättes i statskontoret.

I köping, der etc. — — öfverlåtes.

2. De andelar af i näst föregående mom. omförmälda medel, som tillfalla landsting och hushållningssällskap, insättas i vederbörande landskontor. De andelar åter, som ingå till statskontoret, skola genom dettas försorg fördelas på rikets samtliga landstingsområden efter folkmängden; med iakttagande af att folkmängden för hvarje landstingsområde, inom hvilket ligger stad, som ej deltagar i landsting, minskas med samma stads folkmängd. Af det belopp, som efter denna fördelning tillfaller hvarje landstingsområde, ega landstinget och vederbörande hushållningssällskap att uppbära så stor andel, att *beloppet* mötsvarar den andel, de enligt nu gällande förordning ega att uppbära. Återstoden tillfaller landsbygds-kommunerna. Fördelningen mellan dessa senare sker likaledes efter folkmängden.

3. Rörande användningen — — afgifvas.

Öfvergångsstadgande.

Denna förordning skall träda i kraft den 1 januari år 1900 på så sätt, att sagda år 1900 en tiondedel, 1902 två tiondedelar, 1904 tre tiondedelar och 1906 fyra tiondedelar af de afgifter, som enligt nu gällande förordning tillfalla städerna, inlevereras till statskontoret, efter hvilket sistnämnda år 1906 mom. 1 här ofvan fullständigt tillämpas; likaledes skola under öfvergångstiden 25 procent af landsbygdskommunernas försäljningsavgifter år 1900, femtio procent 1902, sjuttiofem procent 1904 och år 1906 hela beloppet, som nu insättes i vederbörande landskontor, i stället inlevereras till statskontoret för att fördelas på sätt i mom. 2 är stadgad; skolande likväl under öfvergångstiden iakttagas, att de medel, som af statskontoret fördelas till landsting och hushållningssällskap, bibehållas vid samma proportion i afseende på dessa korporationers andelar af vinstmedlen, så att deras andelar allt fortfarande bibehållas vid samma belopp, som dem skolat tillfalla enligt nu gällande fördelning af avgifterna.

Herr *Eriksson* föreslår, att Riksdagen måtte besluta i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, det Kongl. Maj:t täcktes fortast möjligt låta verkställa utredning, huruvida och på hvilka vilkor sådan ändring i § 22 af gällande bränvinsförsäljningsförordning må införas, att de afgifter, som inflyta för rättigheterna till minuthandel med eller utskänkning af bränvin, afvensom all nettovinst på rörelsen successivt under viss begränsad tid indrages till stasverket, samt för Riksdagen framlägga det förslag derom, hvartill utredningen föranleder.

Herr *Odqvist* åter anhåller, det Riksdagen ville i underdånig skrifvelse hos Kongl. Maj:t anhålla, att bränvinsförsäljningsmedlen må hädanefter ingå till staten samt derifrån, sedan 15 procent afsatts till statsverkets behof, 17 procent afsatts till landstingen, 5 procent till städer, som ej deltaga i landsting, 10 procent till alla stadskommuner och köpingar med bolag och 13 procent till hushållningssällskapen, skulle återstoden, 40 procent, fördelas på alla städer och kommuner, allt efter folkmängden.

Till stöd för de framställda förslagen anföres i motionerna

1:o) af herr *af Burén*:

»Ifrågasatt ändring i bestämmelserna angående bränvinsförsäljningsmedlens fördelning föranledde år 1896 en sakrik diskussion i denna kammar, hvaraf framgick, dels att fördelningen af desamma efter folkmängden utföll så ojemnt, att då de på hvarje person i städerna belöpte sig till kronor 3,90, hvarje landsbo endast erhöll mellan 18 och 19 öre, dels ock att dessa medel, fördelade på kommunalskatterna, utgöra i städerna 30

procent och på landsbygden endast 10 procent af dessa skatter, äfven om man bland landsbygdens inkomster upptager hushållningssällskapens. Då dessa uppgifter grunda sig på föreliggande officiella statistiska tabeller och sålunda äro exakta, måste man finna, att en billigare och rättvisare fördelning af dessa medel är af behofvet påkallad, i synnerhet som jag håller före, att landsbygden härtill har fått bära den tyngsta bördan. Men då stadskommunerna i allmänhet i större eller mindre grad hafva byggt sina finanser på inkomsten af berörda medel, anser jag, att en förändring af bränvinsförsäljningsmedlens fördelning ej bör omedelbart, utan endast successivt genomföras, så att vederbörande stadskommuner må blifva i tillfälle att ordna sin utgiftsstat efter de förhållanden, som enligt de nya bestämmelserna komma att blifva gällande.»

2:o) af herr *Jansson* och hans medmotionärer:

»Såsom vi hafva oss väl bekant, pågår i vårt land en rätt kraftig nitälskan för att hämma förbrukningen af rusdrycker. Regeringen, Riksdag och en stor del af landets myndiga invånare önska, att folket i allmänhet och det uppväxande släktet i synnerhet måtte afhålla sig från förtärandet af starka drycker.

När så är, hvarför skall man då behålla en lagstiftning, som tillåter, ja, måhända rent af uppmuntrar en mängd samhällen att i och för beredande af större inkomster till desamma söka göra omsättningen af rusdrycker så omfattande och vinstgivande som möjligt?

Vidtoges därför en anordning, hvarigenom de, hvilka hafva att bestämma antalet af försäljningsrättigheter inom ett visst område, icke frestades att taga hänsyn till den möjliga vinsten, utan, som tillbörligt vore, med oförvillad blick endast såge omsorgen om sedlighetens främjande till godo, skulle säkert bättre resultat ur nykterhetens synpunkt uppnås.

Antalet försäljningsställen i städerna skulle härigenom för framtiden blifva betydligt förminskade, såsom man kan lära bland annat af den omständigheten, att sedan landskommunerna icke hafva direkt inkomst af bränvinsförsäljningen, de allt mer och mer motsätta sig sådan försäljning inom sina områden. Åtskilliga motioner hafva ock under senare riksdagar varit väckta i syfte att indraga nämnda medel till statsverket, hvilka motioner dock afslagits, dervid bland annat anförts som skäl, att statskassan ej varit i behof deraf.

Men då vi fortfarande hålla före, att det ur alla synpunkter är orättvist, hvarom statistiken bär vittne, och till skada för vårt land i sin helhet, att städerna fortfarande skola bibehålla största delen af bränvinsförsäljningsafgifterna och med anledning deraf förledas att utsträcka krogantalet, så anse vi oss böra föreslå en annan utväg för att minska kommu-

nernas intressen af att inrätta bränvinförsäljningsställen, derigenom att den kommun, hvarinom dessa förefinnas, för egen del af rörelsen ej må draga större fördel än andra kommuner i riket.

Men då stadskommunerna i allmänhet i större eller mindre grad hafva byggt sina finanser på inkomsten af berörda medel, anse vi, att en förändring af bränvinsförsäljningsmedlens fördelning ej bör omedelbart utan endast successivt genomföras, så att vederbörande stadskommuner må blifva i tillfälle att ordna sin utgiftsstat efter de förhållanden, som enligt de nya bestämmelserna komma att blifva gällande.»

3:o) herr *Eriksson* hänvisar till hvad som förekommit vid behandlingen af en utaf herr *Jansson* m. fl. vid senaste riksdag väckt motion samt åberopar sin vid bevillningsutskottets då afgifna betänkande fogade reservation, hvarjemte herr *Eriksson* vidare anför:

»Under debatten i Andra Kammaren rörande herr *Janssons* m. fl. motion framhölls, att densamma kunde icke bifallas utan vissa förutsättningar: 1:o) större kommunal sjelfstyrelse, 2:o) lokalt veto, och 3:o) en lagstadgad reglering för ordnandet af bränvinshandeln.

Hvad nu för det första angår frågan om större kommunal sjelfstyrelse, så inser och erkänner jag villigt behovet af en reform härutinnan. Att Konungens befallningshafvande i förening med magistraten kunna utöfva vetorätt gent emot stadsfullmäktige eller allmän rådstuga, är nog sant, helst teoretiskt sedt; men huruvida dessa myndigheter skulle komma att söka häfda denna vetorätt, derest stadsfullmäktige gång efter annan förnyade sitt beslut, är deremot något, som jag icke gerna kan öfvertygas om. Om därför en och annan stadskommun skulle neka upplåtelse för bränvinshandel inom sitt område, så är det högst osannolikt, att de respektive myndigheterna skulle motsätta sig ett sådant beslut; ty erfarenheten ifrån landsbygden visar ju, att, ehuru bränvinshandeln upphört nästan äfverallt på landsbygden, Konungens befallningshafvande icke motsatt sig dessa beslut.

Hvad för det andra angår frågan om lokalt veto, så måste erkännas, att en reform härutinnan vore af nöden. Men ehuru den kommunala rösträtten i och för våra städer äfven är en mur mot personlighetsprincipen och per kapita-omröstningen, så är den i alla händelser icke så obegränsad i våra städer som på landsbygden.

Hvad slutligen för det tredje angår lagstadgad reglering för ordnandet af bränvinshandeln, så måste i alla händelser den successiva afskrifningen af städernas inkomster af bränvinsförsäljningsmedlen framkalla hos de kommunala myndigheterna ett ökad intresse för nykterhet; och hvad

staten beträffar, är den af alla parterna i målet den, som minst intresserar sig för bränvinshandelns bibehållande.»

Då af det anförda framginge, att det sedliga intresset rörande bränvinshandelns ordnande kunde befrämjas endast genom att försvåra tillgången af spirituösa drycker; då vidare städernas intresse vanligen ginge ut på motsatsen: att bereda ökad lätthet att erhålla dessa drycker; då vidare detta städernas intresse vore endast en verkan af en bestämd orsak: städernas inkomster af bränvinsförsäljningsmedlen; och då det vore ett obestriddigt faktum, att om man ville borttaga en verkan af något, skedde det endast genom att borttaga orsaken till densamma, enär hvarje verkan af en orsak försvunne med orsakens upphörande, samt slutligen då borttagandet af denna orsak, städernas inkomster af bränvinsförsäljningsmedlen, icke finge antagas kunna ske utan föregående utredning och amorteringsplan, så vågade motionären framställa det förslag, som här ofvan omförmälts.

4:o) af herr *Odqvist*:

»Vid 1896 års riksdag, då frågan om bränvinsförsäljningsmedlens fördelning förekom, uttalade sig såväl ordföranden i bevillningsutskottet som flera dess ledamöter, liksom flera ledamöter i Riksdagens båda kamrar, för, att den del af bränvinsmedlen, som nu kommer landsbygdskommunerna till del, är ringa och borde höjas, samt att en utredning af frågan borde genom Kongl. Maj:t ske.

Den fördelning af bränvinsförsäljningsmedel, som nu här i landet eger rum, torde väl svårligen kunna anses fullt rättvis; ty blott den minsta delen tillkommer nu landsbygdskommunerna, hvilka äro med skatter långt högre betungade än städerna.

Ej heller torde nuvarande fördelning verka godt i moraliskt afseende, då den s. k. bolagsverksamheten och försäljningssättet för öfrigt i allmänhet äro ställda på affär, hvarigenom konsumtionen ökas i stället för att minskas, hvars afsigt författningen varit.

Enligt bränvinskontrollbyråns berättelse för 1895--1896 kommo på landskommunerna blott 1,097,780 kronor 93 öre, då landstingen undfingo 1,517,045 kronor 36 öre och hushållningssällskapen 1,129,376 kronor 68 öre.

Stadskommuner och köpingar med bolag erhöilo 5,215,495 kronor 29 öre och 49,149 kronor 46 öre åtgingo till provisioner.

I ett annat land, Schweiz, lærer, efter hvad jag kunnat inhemta, år 1886 hafva antagits en lag, enligt hvilken nettovinsten af bränvinshandteringen, beräknad till 8,800,000 francs, skall ingå till förbundets kassa, som

deraf behåller en fjerdedel och fördelar de tre fjerdedelarne på kantonerna i förhållande till deras folkmängd.

Det synes mig, som detta exempel vore i någon mån efterföljansvärdt, samt att, då det hufvudsakligast är landsbygden, som genom sin konsumtion åstadkommer den höga inkomsten och äfven får i sin fattigvård m. m. lida af denna konsumtions menliga följder, kommunerna på landet äfven borde i helt annan skala än hittills få åtnjuta inkomsten af denna handtering.

Enligt nämnda kontrollbyrås berättelse utgöra minuthandels- och utskänkningsafgifternas belopp, i sin helhet 9,008,847 kronor 72 öre, för hvarje invånare 1 krona 82 öre.

Stockholms stad har, med ett invånareantal af 271,638 och sin andel af bränvinsmedlen 2,055,859 kronor och 25 öre, för hvarje invånare 7 kronor och 57 öre, hvaremot landsbygden, med ett invånareantal af 3,939,824, endast erhåller för hvarje 38 öre.

Städernas folkmängd förutom Stockholm utgjorde vid 1895 års slut 707,798 personer, och varierar dessa städers andel uti bränvinsmedel med 4 à 5 kronor per person; dock finnes det städer, som ej hafva mer än 2 à 3 kronor per invånare.

Vid den tid, eller 1885 års riksdag, hvarifrån nuvarande fördelning af bränvinsmedel har sin tillämpning, kunde nog den tillökning af inkomst, som landskommunerna derefter erhöilo, anses hög, jemförd med det obetydliga belopp, som de förut erhållit; men huru har icke allting, som dermed har sammanhang, sedan dess förändrats?

Nu är min mening ej att beröfva städerna all sin inkomst, hvilket vore både oklokt och omöjligt, utan är meningen den, att städerna skola dela med sig något mera af sin rika inkomst till landskommunerna, som med skatter i allmänhet få vidkännas 10 gånger, ja, till oah med 15 à 20 gånger bevillningskronan, så att om efter procentberäkning kommunerna på landet fingo andel af bränvinsmedel med omkring 70 öre per invånare, vore det ändå en god hjälp, som närmelsevis vore med rättvisa och billighet öfverensstämmande.

Då nu enskild motionär ej kan ha förutsättning för att framlägga förslag i detta ämne och ej heller utskott eller Riksdag kunna ha tid att egna frågan en sådan utredning, som fordras, torde utredning från Kongl. Maj:ts sida vara erforderlig.»

Till upplysning i saken har utskottet här velat införa följande, från den officiella statistiken hemtade

Tablå, utvisande brännvinsförsäljningsmedlens fördelning

	1886—1887	1887—1888	1888—1889
Stockholm	1,131,905 77	1,208,644 42	1,118,199 18
Göteborg	505,176 57	513,450 46	481,597 43
Malmö	127,591 19	130,489 15	111,234 68
Norrköping	90,792 12	90,922 47	96,132 10
Gefle	53,849 58	61,334 59	73,904 59
Sgr	1,909,315 23	2,004,841 09	1,881,067 98
Öfriga städer samt köpingar med bolag	1,589,310 21	1,688,183 75	1,601,207 56
Rikets städer och köpingar med bolag	3,498,625 44	3,693,024 84	3,482,275 54
Landsbygdskommunerna	760,355 76	762,824 97	731,421 38
Landstingen	1,005,715 05	1,057,307 95	1,011,649 88
Hushållningssällskapen	755,392 48	807,072 87	750,676 12
Summa	6,020,088 73	6,320,230 63	5,976,022 92
Härtill komma: Provisioner och ersättning för afträdde rättigheter	98,975 10	87,437 95	80,126 16
Summa	6,119,063 83	6,407,668 58	6,056,149 08

för försäljningsåren 1886—1887 t. o. m. 1895—1896.

1889—1890	1890—1891	1891—1892	1892—1893	1893—1894	1894—1895	1895—1896
1,303,863 51	1,101,006 68	1,264,564 33	1,360,308 20	1,404,040 05	1,376,558 62	1,612,901 96
559,946 66	496,578 28	494,957 59	496,570 15	512,397 67	514,463 13	575,663 45
137,411 38	127,415 64	132,814 96	159,072 84	176,175 26	159,579 72	202,836 77
116,790 69	130,010 02	137,524 32	139,856 44	142,753 21	145,547 27	170,867 04
71,202 51	56,070 27	62,126 42	64,152 16	94,361 48	102,998 39	123,998 38
2,189,214 75	1,911,080 89	2,092,087 61	2,219,959 79	2,329,727 67	2,299,147 13	2,686,267 60
1,863,096 18	1,766,352 95	1,918,965 81	2,137,984 36	2,297,573 06	2,322,105 25	2,529,227 69
4,052,310 93	3,677,433 84	4,011,053 42	4,357,944 15	4,627,300 73	4,621,252 38	5,215,495 29
824,478 97	777,653 46	823,821 06	895,730 38	951,485 45	962,447 18	1,097,780 93
1,159,569 17	1,097,155 72	1,175,634 23	1,300,960 85	1,369,605 65	1,381,728 36	1,517,045 36
866,276 43	814,143 10	869,959 64	948,032 98	1,010,098 52	1,021,455 42	1,129,376 68
6,902,635 50	6,366,386 12	6,880,468 35	7,502,668 36	7,958,490 35	7,986,883 34	8,959,698 26
75,797 92	68,897 09	61,609 25	61,280 02	59,444 75	53,392 04	49,149 46
6,978,433 42	6,435,283 21	6,942,077 60	7,563,948 38	8,017,935 10	8,040,275 38	9,008,847 72

I sammanhang härmed torde böra erinras, att herr Odqvists uppgift angående Stockholms stads andel af bränvinsförsäljningsmedlen icke är fullt riktig, utan att denna andel för försäljningsåret 1895—1896, enligt hvad ofvan intagna tablå visar, utgör 1,612,901 kronor 96 öre i stället för af herr Odqvist angifna 2,055,859 kronor 25 öre; och förfalla i följd deraf de slutsatser, herr Odqvist på grund af sist anförda siffra velat draga.

Rörande nu föreliggande frågor har bevillningsutskottet år 1896 afgifvit ett fullständigt yttrande, och jemväl sistlidet år, då frågan om indragning af bränvinsförsäljningsmedlen till staten åter förekom, lemnades i utskottets häröfver afgifna betänkande en utförlig redogörelse för hit hörande förhållanden. Utskottet intager till dessa frågor samma ståndpunkt som de två senaste årens bevillningsutskott samt tillåter sig att hänvisa till de skäl, hvilka då anförts mot bifall till liknande förslag som det nu framställda. Utskottet anser fortfarande, att om någon förändring af stadgandena om bränvinsförsäljningsmedlens fördelning skall vidtagas, en sådan åtgärd bör föregås af en mer vidtomfattande utredning af alla de förhållanden, som härvid äro af betydelse, än hvad inom utskottet kan åstadkommas; och finner utskottet så mycket mindre skäl att för närvarande tillstyrka någon åtgärd i de af motionärerna föreslagna afscenden, som den af Kongl. Maj:t tillsatta kommunalskattekomitén upptagit dessa frågor till behandling, samt förslag till ordnande af ifrågavarande förhållanden således lärer vara att förvänta från Kongl. Maj:t inom en icke allt för aflägsen framtid.

På sålunda anförda skäl hemställer utskottet,

- 1:o) att herrar af Buréns och G. Janssons m. fl. motioner icke måtte af Riksdagen bifallas;
- 2:o) att herr Erikssons motion icke måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda; samt
- 3:o) att herr Odqvists motion icke heller måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Härjemte har förslag framställts i en inom Andra Kammaren väckt motion, n:o 134, af herr *A. H. Göthberg*, att Riksdagen måtte besluta i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, det Kongl. Maj:t täcktes fortast möjligt låta verkställa utredning, huruvida icke eu sådan ändring i § 22 af gällande bränvinsförsäljningsförordning skulle kunna göras, att af de inkomster, som inflyta för rättigheterna till minuthandel med eller utskänkning af bränvin, må afsättas en del till arbetareförsäkringsfonden.

Till stöd för denna hemställan anför motionären:

»Lagstiftningen angående försäljning af bränvin och dermed jämförliga spirituösa drycker har, ända sedan husbehofsbränningen afskaffades, ansetts böra gå i sådan rigtning, att dessa dryckers bruk genom densamma så mycket som möjligt inskränkes.

Man har bemödat sig att göra bränvinet svåråtkomligt och att undanrödja frestelsen för den enskilde att ockra på superiet. I sådant syfte var det, som det s. k. göteborgssystemet med dess bolagshandel infördes, hvarigenom innehafvare af rättighet till bränvinsförsäljning förbindes att afstå all egentlig vinst på denna handtering, hvilken vinst deremot, tillika med de stadgade försäljningsafgifterna, tillfalla kommunerna, landstingen och hushållningssällskapen.

Att kommunerna i synnerhet erhållit sådan förmån, grundar sig uppenbarligen därpå, att, då det omåttliga bruket af spirituosa försvagar och i många fall fullständigt förderfvar sina offers arbetsduglighet och välstånd, detta nödvändigtvis förorsakar samhället många utgifter för fattig- och sjukvård m. m., hvilka utgifter visst icke skulle ställa sig så höga, som nu är fallet, om nykterheten allmänt iakttoges.

Undertecknad är lifligt öfvertygad derom, att de inkomster, kommunen erhåller genom bränvinsförsäljning, mer än uppvägas af den skada, superiet vållar, och de ökade utgifter, som deraf föranledas. Vidtogos därför sådana anordningar, att de, som bestämman antalet försäljningsrättigheter inom ett visst område, icke frestades att taga hänsyn till den möjliga vinsten, utan, som tillbörligt vore, endast såge omsorgen om sedlighetens främjande till godo, skulle säkert bättre resultat ur nykterhetens synpunkt uppnås.

Antalet försäljningsställen i städerna skulle för framtiden blifva betydligt förminskadt, såsom man kan finna bland annat af den omständigheten, att, sedan landskommunerna *icke* hafva direkt inkomst af bränvinsförsäljningen, de allt mer och mer motsätta sig sådan försäljning inom sina områden.

Enligt min åsigt vore det därför lämpligt, att en del af dessa inkomster på det sätt komme den mindre bemedlade till godo, att de användes för förverkligande af det önskemålet att bereda ålderdomsunderstöd åt arbetare och med dem likstälde, hvilket i sin mån skulle minska utgifterna för en fattigvård, som mångenstädes är för kommunerna mycket betungade.

Ingen torde bestrida, att bland dessa arbetare finnas många, som med den under svett och möda förvärfvade dagspenningen bidraga till dessa millioner, som inflyta genom rusdrycksförsäljningen. Då så är, är det ej

mer än rätt och billigt, att något deraf användes för tryggande af deras ålderdom.

Det torde äfven inom en ej allt för långt aflägsen framtid komma att visa sig, att kommunerna, som i sådant fall finge släppa till en del utaf dessa vinstmedel, ej derpå förlorade. Den lindring, som i form af minskad fattigvård komme dem till del genom arbetareförsäkring, skulle rikligt ersätta denna uppoffring.

Denna fråga har, så vidt jag kunnat utröna, ej förevarit till behandling inom Riksdagen sedan år 1885, då herr Hedin från Stockholm väckte motion om, att 20 % af bränvinsförsäljningsmedlen skulle afsättas till en arbetareförsäkringsfond. Denna motion blef af Riksdagen afslagen.

Annars har frågan om bränvinsförsäljningsafgifternas indragning till statsverket kommit fram såsom uteslutande afsedd att befrämja nykterheten. Så var förhållandet, då herr P. Waldenström år 1885 väckte motion derom, äfvensom när 1896 och 1897 en stor mängd ledamöter af Andra Kammaren motionerade i samma syfte.

Dessa senare motioner afslogos hufvudsakligast på de skäl, att statskassan hade öfverflöd på medel, att det ej vore lämpligt öfverlemna bränvinsförsäljningen i städerna till statsverket, samt slutligen att det ej ginge an beröfva landstingen och hushållningssällskapen deras inkomster.

Oaktadt min motion går i en annan riktning, och således de farhågor, som framhöllos gent emot de föregående, förlora sin betydelse, har jag dock, för att ej beskyllas att vilja gå för brådstörtadt till väga, velat öfverlemna åt Kongl. Maj:t att genom en allsidig utredning vinna en tillfredsställande lösning af frågan.»

Sedan fråga uppstått om vidtagande af åtgärder för beredande af olycksfalls- och ålderdomsförsäkring åt arbetare och med dem jemförliga personer, hafva vid flera riksdagar afsättningar till den s. k. arbetareförsäkringsfonden egt rum. Hittills hafva till dessa afsättningar uteslutande statsmedel användts. Motionärens framställning afser nu att vinna utredning, huruvida icke äfven någon del af bränvinsförsäljningsmedlen må kunna afsättas till arbetareförsäkringsfonden. Med allt erkännande af det behjertansvärda i sträfvet att åt denna fond förskaffa sådana tillgångar, att det med densamma afsedda ändamål må kunna inom en icke allt för aflägsen framtid uppnås, kan utskottet dock icke finna lämpligt, att medel, som hittills fått af kommunerna användas för deras mångfaldiga behof, frantagas dem och tilläggas arbetareförsäkringsfonden. Den på bränvinsförsäljningen lagda skatten bör nemligen enligt utskottets åsigt komma kommunerna till godo dels såsom ersättning för deras medverkan vid ord-

andet af försäljningen, hvilket utan denna medverkan icke kunnat åstadkommas på ett tillfredsställande sätt, dels såsom skadestånd för alla de olägenheter och uppoffringar, kommunerna icke kunna undgå att vidkännas såsom följder af missbruket af bränvin. Utskottet kan därför icke biträda det syfte, som skulle utgöra föremål för den af motionären påyrkade utredning; och hemställer utskottet fördenskull,

4:o) att herr Göthbergs ifrågavarande motion icke måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 14 februari 1898.

På bevillningsutskottets vägnar:

H. CAVALLI.

Reservationer

vid punkten 1:o)

af herr af *Burén*, hvilken anført:

»Utskottet har vid behandling af de till utskottet hänvisade motioner om ändrad fördelning af bränvinsförsäljningsmedlen eller deras indragning till statsverket funnit sig icke kunna tillstyrka bifall till någon af sagda motioner. Såsom hufvudsakligt skäl härför har utskottet anført, att för ett rätt bedömande af dessa frågor en mera fullständig utredning erfordrades, än som inom utskottet kunde åstadkommas, samt att i allt fall den af Kongl. Maj:t tillsatta kommunalskattekomitén upptagit dessa frågor till behandling och från densamma förslag till ordnande af ifrågavarande förhållanden vore att förvänta. Med stöd af dessa skäl har utskottet ansett obehöfligt att vid handläggningen af motionerna undersöka, huru stor del af bränvinsförsäljningsmedlen belöper på hvarje stad för sig och hvarje individ inom de olika stadskommunerna samt på landsbygden i dess helhet och hvarje å landsbygden bosatt individ. Då jag emellertid anser, att en sådan utredning är af största vikt, såsom i hög grad belysande den orättvisa fördelningen af bränvinsförsäljningsmedlen, har jag funnit lämpligt att härvid foga en dylik utredning, bygd på de i Sveriges officiella statistik förekommande uppgifter om folkmängden och bränvinsförsäljningsmedlens belopp.

Af denna tabell, som afser försäljningsåret 1895—1896, framgår, att, medan under sagda försäljningsår å hvarje individ i samtliga städer och köpingar med bolag af bränvinsförsäljningsmedlen belöpte 5 kronor 23 öre, motsvarande belopp för hvarje individ i landsbygdskommunerna med undantag af köpingar med bolag utgjorde allenast 28 öre. Det är en rättelse i denna, enligt min tanke, högst orättvisa fördelning, jag med det i min motion väckta förslag åsyftat. Hvad som vid behandlingen deraf och öfriga motioner i samma riktning inom utskottet förekommit, har emellertid för mig inneburit en maning att taga i öfvervägande, huruvida för närvarande en lösning af dessa frågor i hela deras omfattning bör åvägbringas eller om icke dermed lämpligen bör anstå i afvaktan på den utgång, frågan om den kommunala beskattningen erhåller. Härvid har

jag funnit, att under nuvarande förhållanden en partiel lösning af frågan är att föredraga, hvarför jag, med ändring af mitt i motionen väckta förslag, ansett mig böra i stället yrka, att för närvarande allenast en tiondedel af bränvinsförsäljningsafgifterna öfverflyttas från städerna till landsbygdskommunerna. Genom en sådan åtgärd skulle den nu rådande orättvisan i någon mån mildras; och om jemväl denna obetydliga indragning fördelas på en följd af år, skulle densamma icke blifva af någon störande inverkan på städernas ekonomi.

Med tillämpning af denna ändrade fördelningsgrund samt de i bilagan lemnade uppgifterna om städernas andelar af bränvinsförsäljningsmedlen under försäljningsåret 1895—1896 skulle för sagda försäljningsår nedan-nämnda belopp frångått städerna och köpingarna och kommit landsbygden till godo, nemligen:

från Stockholms stad: 201,612: 74 kronor = $\frac{1}{8}$ af staden nu tillfallande inkomst;

från Göteborg, Malmö, Norrköping och Gefle: 153,337: 95 kronor = $\frac{1}{7}$ af dessa städer nu tillfallande inkomst;

från de rikets städer och köpingar, i hvilka bränvinshandeln är öfverlåten åt bolag: 495,242: 64 kronor = $\frac{1}{5}$ af den dessa städer och köpingar nu tillfallande inkomst; samt

från städerna Öregrund, Östhammar, Simrishamn, Skanör och Falsterbo, Trelleborg, Hjo, Nora, Linde, Hedemora och Säter, i hvilka städer bränvinshandeln ej är öfverlåten åt bolag: 13,253: 62 kronor = $\frac{1}{4}$ af den dessa städer nu tillfallande inkomst.

Summan af de belopp, som genom den af mig föreslagna förändringen skulle frångått städerna och i stället kommit landsbygden till godo, skulle sålunda uppgått till 863,446 kronor 95 öre.

På grund af hvad jag här ofvan anført, hemställer jag,

att Riksdagen måtte besluta, att § 22 i kongl. förordningen angående villkoren för försäljning af bränvin m. m. skall erhålla följande förändrade lydelse:

»1. De afgifter, som enligt denna förordning inflyta för rättigheterna till minuthandel med eller utskänkning af bränvin, äfvensom den nettovinst på rörelsen, som bolag i stad enligt § 18 skall afstå, skola på följande sätt fördelas:

för Stockholms stad:

sju tiondedelar tillfalla staden, så vida bränvinshandeln är öfverlåten åt bolag; i annat fall erhåller staden sex tiondedelar;

återstoden insättes i statskontoret;

för annan stad, som ej deltagar i landsting:

a) *då bränvinshandeln i staden är öfverlåten åt bolag:*

sex tiondedelar tillfalla staden;
 en tiondedel tillfaller länets hushållningssällskap;
 tre tiondedelar insättas i statskontoret;

b) *då bränvinshandeln i staden ej är öfverlåten åt bolag:*

fem tiondedelar tillfalla staden;
 en tiondedel tillfaller länets hushållningssällskap;
 fyra tiondedelar insättas i statskontoret;

för stad, som deltagar i landsting:

a) *då bränvinshandeln i staden är öfverlåten åt bolag:*

fyra tiondedelar tillfalla staden;
 två tiondedelar tillfalla länets landsting;
 en tiondedel tillfaller länets hushållningssällskap;
 tre tiondedelar insättas i statskontoret;

b) *då bränvinshandeln i staden ej är öfverlåten åt bolag:*

tre tiondedelar tillfalla staden;
 två tiondedelar tillfalla länets landsting;
 en tiondedel tillfaller länets hushållningssällskap;
 fyra tiondedelar insättas i statskontoret;

för landskommunerna:

två tiondedelar tillfalla länets landsting;
 en tiondedel tillfaller länets hushållningssällskap;
 återstoden insättes i statskontoret.

I köping, der etc. — — öfverlåtes.

2. De andelar af i näst föregående mom. omförmälda medel, som tillfalla landsting och hushållningssällskap, insättas i vederbörande landskontor. De andelar åter, som ingå till statskontoret, skola genom dettas försorg fördelas på rikets samtliga landstingsområden efter folkmängden; med iakttagande af att folkmängden för hvarje landstingsområde, inom hvilket ligger stad, som ej deltagar i landsting, minskas med samma stads folkmängd. Af det belopp, som efter denna fördelning tillfaller hvarje landstingsområde, ega landstinget och vederbörande hushållningssällskap

att uppbära så stor andel, att *beloppet* motsvarar den andel, de enligt nu gällande förordning ega att uppbära. Återstoden tillfaller landsbygds-kommunerna. Fördelningen mellan dessa senare sker likaledes efter folk-mängden.

3. Rörande användningen — — afgifvas.

Öfvergångsstadgande:

Denna förordning skall träda i kraft den 1 januari år 1900 på så sätt, att sagda år 1900 en fjerdelel, 1902 en fjerdedel, 1904 en fjerdedel och 1906 en fjerdedel af de afgifter, som genom denna förändring öfverflyttas från städerna till landsbygdskommunerna, inlevereras till statskontoret, efter hvilket sistnämnda år 1906 mom. 1 här ofvan fullständigt tillämpas; likaledes skola under öfvergångstiden 25 procent af landsbygds-kommunernas försäljningsavgifter år 1900, femtio procent 1902, sjuttiofem procent 1904 och år 1906 hela beloppet, som nu insättes i vederbörande landskontor, i stället inlevereras till statskontoret för att fördelas på sätt i mom. 2 är stadgadt; skolande likväl under öfvergångstiden iakttagas, att de medel, som af statskontoret fördelas till landsting och hushållnings-sällskap, bibehållas vid samma proportion i afseende på dessa korporationers andelar af vinstmedlen, så att deras andelar allt fortfarande bibehållas vid samma belopp, som dem skolat tillfalla enligt nu gällande fördelning af afgifterna»;

af herr *G. Jansson*, som anförde:

»Af bifogade, på begäran meddelade statistik framgår, hvilken inkomstbringande rörelse bränvinsförsäljningen är för städer och köpingar i allmänhet och för en del i synnerhet häpnadsväckande.

Med den utveckling, hvori nämnda rörelse är stadd, kommer ej att dröja länge, så vidt utvecklingen får fortgå, innan städernas inkomst af denna rörelse utgör den förnämsta i deras budget.

Från såväl rättvisans som nykterhetens och sedlighetens synpunkt måste ett sådant tillstånd vara att beklaga. En hvar rättänkande borde anse sig uppfordrad att i rättvisans och ordningens intresse motverka denna utveckling.

Sådant har syftet varit med vår motion, och ehuruval detta syfte ej vunnit utskottets understöd, har min öfvertygelse under ärendets behandling ej rubbats, fastmer blifvit allt mer stadgad, hvarför jag fortfarande vidhåller yrkandet om bifall till motionen.

En omständighet har tillkommit, som är värd att i tid beaktas, nem-

ligen den tendens, som börjat yppa sig att utsträcka bränvinsförsäljningsrörelsen äfven till landsbygden.

Med den utveckling, kommunikationsväsendet erhållit, har flerstädes stationssamhällen uppstått, som sannolikt inom kort erhålla köpingsrättigheter och sålunda äfven rättighet att idka minut- och utskänkningsrörelse. Härigenom skulle kommuner med större stationssamhällen faktiskt komma att blifva beröfvade sin bestämningrätt i fråga om beviljande eller vägrande af minuthandel eller utskänkning af spirituösa drycker.

Att sådant vore stridande mot så väl komunernas rätt och väl förstådda intresse som försäljningslagens anda och mening, torde vara uppenbart.

Att städernas inkomster af meromnämnda rörelse är så väsentligt olika, torde bero dels på olika utveckling af njutningsbegäret hos befolkningen inom de skilda orterna dels på olika planmessighet, drift och energi hos rörelsens handhafvare. Men båda delarne synas vara stadda i öfning och utveckling, hvaraf ett samhällsöndt hotar uppstå, som undergräfvat mångens framtida lycka och välstånd»;

samt af herrar *S. M. Olsson, Lundström och Göransson*;

vid punkterna 1:o), 2:o) och 3:o), mot utskottets motivering, af herr *Fredholm*, som anfört:

»Då utskottet i sitt betänkande omförmäler, att motioner, liknande dem, öfver hvilka utskottet nu har att yttra sig, varit föremål för utskottets behandling de två senaste åren, har det synt mig, att utskottet bort i någon mån hafva omförmälat, hvari likheten motionerna emellan bestått på det deraf skolat tydligen framgå det berättigade i att »utskottet till dessa frågor intager samma ståndpunkt som de två senaste årens bevillningsutskott» och tillika utgörande en förklaring, hvarför utskottet för sitt afstyrkande af de nu väckta motionerna kunnat åtnöja sig med »att hänvisa till de skäl, hvilka då anförts mot bifall till liknande förslag som de nu framställda».

Men då utskottet icke ansett detta vara behöfligt, har jag, med fästadt afseende derå, att Riksdagens alla ledamöter svårligen kunna i minnet bevara allt, som i denna fråga under de två senaste riksdagarne förekommit, trott mig kunna gagna dem, som förgätit detta, genom att i korthet återföra i minnet, hvarom berörda motioner hufvudsakligen handlat.

Herr Anderson i Tenhult väckte vid de två senaste riksdagarne lika lydande motioner, år 1896 n:o 51 och 1897 n:o 28, enligt hvilka af de bränvinsförsäljningsmedel, som tillkomma städerna, skulle på landsbygden

öfverföras: från Stockholm 30 procent, från andra städer, som ej deltaga i landsting, 20 procent, och från stad, som deltagar i landsting, 10 procent mer, än hvad som från städerna nu utgår.

Herr Odqvist väckte vid 1896 års riksdag en motion, n:o 48, likartad med den, som han väckt i år, med endast den skillnad, att han 1896 ville, att 50 procent och nu att endast 40 procent af bränsvinsförsäljningsmedlen skola fördelas på *alla* städer och kommuner efter folkmängden.

Herr Jansson i Krakerud väckte 1896 motion, n:o 163, om att bränsvinsförsäljningsmedlen under loppet af 10 år skulle med en tiondedel årligen indragas till statsverket, i hvilken motion 48 af Andra Kammarens ledamöter instämde, och 1897 motion, n:o 88, om skrifvelse till Kongl. Maj:t för utredning om bränsvinsförsäljningsmedlens successiva indragning till statsverket under en viss begränsad tid. I denna motion instämde 38 af Andra Kammarens ledamöter.

De motioner, som i år blifvit inom Andra Kammaren väckta, äro — med undantag för herr Odqvists (n:o 92), hvarom förut blifvit nämnt — herr H. Erikssons i Elgered (n:o 52), hvilken är identisk med den af herr Jansson förra året väckta, och herr Janssons i Krakerud (n:o 176), med hvilken 12 af Andra Kammarens ledamöter förenat sig. I Första Kammararen har en med sistnämnda lika lydande motion blifvit väckt af herr af Burén (n:o 30).

De af herrar af Burén och Jansson nu väckta motionerna skilja sig ganska väsentligt från förenämnda i samma ämne förekommande. Då man förut endast velat öfverföra en större andel af bränsvinsförsäljningsmedlen från städerna till landsbygden, vilja motionärerna nu beröfva städerna såsom sådana *all* andel i dessa medel, för så vidt de icke drifva försäljningen genom bolag, då städerna för detta sitt åtagande skulle komma i åtnjutande af en tiondedel af bränsvinsförsäljningsmedlen. Hela återstoden af dessa medel skulle fördelas på landsting, hushållningssällskap och landsbygdens kommuner.

Att enligt motionärernas förslag städerna, som räkna $\frac{1}{5}$ af rikets befolkning, i bästa fall endast skulle bekomma $\frac{1}{10}$ af bränsvinsförsäljningsmedlen, under det att landsbygdens kommuner skulle bekomma allt det öfriga, undantagandes hvad som skulle tillfalla landsting och hushållningssällskap, på samma gång som städerna fortfarande som hittills skulle tillkomma den föga afundsvärda lotten att ombesörja nästan hela bränsvinsförsäljningen, synes mig utgöra en så väsentlig afvikelse från förut gjorda yrkanden på rättvis fördelning, att den enligt mitt förmenande bort gifva utskottet befogad anledning att framhålla, hurusom motionärerna åtminstone icke synas angelägna att upprätthålla den grundsats, som annars

alltid och med rätta anses som ett oundgängligt vilkor för en rättvis beskattning, den nemligen, att inga samhällets medlemmar skola beskattas till förmån för andra, äfven om dessa andra utgöra ett öfvervägande flertal.»

Härjemte har herr *Bergendahl* begärt få antecknadt, att han icke deltagit i den slutliga behandlingen af de i detta betänkande omförmälda ärenden.

Bilaga till herrar af Buréns och G. Janssons reservationer.

Uppgift

å städernas och köpingars med bolag behållna andelar af bränvinsförsäljningsmedlen under försäljningsåret 1895—1896.

	Folkmängd den 31 dec. 1895	Behållen andel af bränvins- försäljningsmedel 1895—1896 i kronor	Behållen andel per invånare i kronor
Stockholms stad	271,638	1,612,901,96	5,94
<i>Stockholms län.</i>			
Sigtuna	536	4,169,39	7,78
Öregrund	938	2,712,56	2,89
Södertelje	5,510	25,319,77	4,60
Norrtelje	2,434	12,478,68	5,13
Östhammar	755	6,016,44	7,97
Vaxholm	1,552	7,068,22	4,55
<i>Upsala län.</i>			
Upsala	21,428	77,405,52	3,61
Enköping	3,598	19,821,52	5,51
<i>Södermanlands län.</i>			
Nyköping	6,488	42,388,64	6,53
Eskilstuna	12,064	68,209,77	5,65
Strengnäs	1,969	11,679,02	5,93
Torshälla	1,559	4,590,03	2,94
Mariefred	1,103	7,068,71	6,41
Trosa	643	7,196,92	11,19
Malmköping	541	14,113,21	26,09

	Folkmängd den 31 dec. 1895	Behållen andel af bränvins- försäljningsmedel 1895—1896 i kronor	Behållen andel per invånare i kronor
<i>Östergötlands län.</i>			
Linköping	13,021	77,124,33	5,92
Norrköping	36,075	170,867,04	4,74
Söderköping	1,845	9,819,35	5,32
Vadstena	2,309	6,804,47	2,95
Skeninge	1,247	4,652,22	3,73
Motala	2,849	11,428,77	4,01
<i>Jönköpings län.</i>			
Jönköping	21,015	57,125,66	2,72
Eksjö	3,442	17,770,01	5,16
Grenna	1,099	2,142,93	1,95
<i>Kronobergs län.</i>			
Vexjö	7,086	49,151,35	6,94
Ljungby	662	1,612,74	2,44
<i>Kalmar län.</i>			
Kalmar	12,288	61,079,42	4,97
Vestervik	6,773	12,237,46	1,81
Vimmerby	2,112	10,270,50	4,86
Borgholm	845	7,483,56	8,86
Oskarshamn	5,728	32,351,35	5,65
Mönsterås	1,117	11,014,73	9,86
Nybro	663	13,637,66	20,57
Mörbylånga	198	4,278,95	21,61
<i>Gotlands län.</i>			
Visby	7,643	36,614,19	4,79
<i>Blekinge län.</i>			
Karlskrona	22,496	46,756,84	2,08
Karlshamn	7,013	35,130,95	5,01
Sölvesborg	1,704	9,241,05	5,42
Ronneby	1,942	11,323,00	5,83

	Folkmängd den 31 dec. 1895	Behållen andel af brävnings- försäljningsmedel 1895—1896 i kronor	Behållen andel per invånare i kronor
<i>Kristianstads län.</i>			
Kristianstad	9,985	43,169,81	4,32
Engelholm	2,308	16,965,46	7,35
Simrishamn	2,022	1,050,59	0,52
Båstad	606	1,747,40	2,88
<i>Malmöhus län.</i>			
Malmö	52,470	202,836,77	3,87
Landskrona	13,269	31,376,38	2,36
Ystad	8,933	21,946,17	2,46
Lund	15,667	59,847,28	3,82
Helsingborg	22,269	81,632,80	3,67
Skanör och Falsterbo	1,023	179,64	0,17
Trelleborg	2,518	5,796,98	2,30
Eslöf	1,694	14,621,60	8,63
<i>Hallands län.</i>			
Halmstad	13,362	31,442,51	2,35
Varberg	4,782	26,533,84	5,55
Laholm	1,610	10,294,46	6,39
Falkenberg	2,096	15,276,47	7,29
Kungsbacka	875	17,504,88	20,00
<i>Göteborgs och Bohus län.</i>			
Göteborg	114,527	575,663,45	5,03
Uddevalla	8,203	44,217,21	5,39
Marstrand	1,618	16,537,18	10,22
Kongelf	1,024	18,033,29	17,60
Strömstad	2,740	23,305,49	8,51
Lysekil	2,775	36,071,36	13,00
<i>Elfsborgs län.</i>			
Venersborg	5,788	30,490,94	5,27
Borås	10,438	53,053,53	5,08

	Folkmängd den 31 dec. 1895	Behållen andel af bränvins- försäljningsmedel 1895—1896 i kronor	Behållen andel per invånare i kronor
Ulricehamn	1,254	7,419,39	5,92
Alingsås	3,169	8,754,41	2,76
Åmål	2,936	11,495,20	3,92
Trollhättan	5,461	23,017,06	4,22
<i>Skaraborgs län.</i>			
Mariestad	3,373	32,863,11	9,74
Lidköping	5,357	28,133,70	5,25
Skara	4,137	21,332,43	5,16
Hjo	1,493	9,782,30	6,55
Sköfde	4,529	28,985,98	6,40
Falköping	2,966	17,284,35	5,83
<i>Vermlands län.</i>			
Karlstad	9,881	57,537,13	5,82
Kristinehamn	6,303	38,966,67	6,18
Filipstad	3,243	21,303,19	6,57
Arvika	2,449	28,791,35	11,76
Seffle	1,108	7,750,41	6,99
<i>Örebro län.</i>			
Örebro	16,764	115,400,39	6,88
Askersund	1,653	17,128,17	10,36
Nora	1,503	9,514,96	6,33
Lindesberg	1,680	11,179,60	6,65
<i>Vestmanlands län.</i>			
Vesterås	8,942	59,335,60	6,64
Arboga	4,980	20,247,59	4,07
Köping	4,313	23,640,36	5,48
Sala	5,906	38,273,68	6,48

	Folkmängd den 31 dec. 1895	Behållen andel af bränvins- försäljningsmedel 1895—1896 i kronor	Behållen andel per invånare i kronor
<i>Kopparbergs län.</i>			
Falun	8,747	46,752,39	5,34
Hedemora	1,721	6,134,70	3,56
Säter	646	646,70	1,00
<i>Gefleborgs län.</i>			
Gefle	25,569	123,998,38	4,85
Hudiksvall	4,444	42,131,25	9,48
Söderhamn	10,347	34,560,89	3,34
<i>Vesternorrlands län.</i>			
Hernösand	7,515	39,655,08	5,28
Sundsvall	13,854	107,313,49	7,75
Örnsköldsvik	2,072	24,869,71	12,00
<i>Jemtlands län.</i>			
Östersund	6,255	44,934,59	7,18
<i>Vesterbottens län.</i>			
Umeå	3,450	34,914,12	10,12
Skellefteå	1,202	14,929,88	12,42
<i>Norrbottens län.</i>			
Luleå	6,822	20,866,40	3,06
Piteå	2,730	13,001,88	4,76
Haparanda	1,406	19,994,42	14,22
Samtliga städer och köpingar med bolag	996,710	5,215,495,29	5,23

Uppgift

å landsbygskommunerna, med undantag af köpingar med bolag, enligt beräkning tillkommande bränvinsförsäljningsmedel för försäljningsåret 1895—1896.

	Folkmängd den 31 dec. 1895	Tillkommande bränvins- försäljningsmedel 1895—1896 i kronor	Tillkommande bränvins- försäljningsmedel per invånare i kronor
Samtliga landsbygskommuner, med undantag af köpingar med bolag, ...	3,922,550	1,097,780,93	0,28

Uppgifterna om folkmängden äro hemtade ur Bidrag till Sveriges officiella statistik A) Befolkningsstatistik, Ny följd XXXVII, samt uppgifterna om bränvinsförsäljningsmedlen ur Bidrag till Sveriges officiella statistik V) Bränvins tillverkning och försäljning samt hvitbetsocker-tillverkningen XIII.

Stockholm den 12 februari 1898.

K. A. Wallroth,

amanuens i kongl. finansdepartementets kontroll- och justeringsbyrå.